

Dog Mozart av en streptokockinfektion?

Flera historiska personers medicinshistoria och dödsorsak har utretts med hjälp av både historiska dokument och modern teknik under senare år. Till dessa hör bla Napoleon, som enligt en artikel som presenterades i Nature avled i sviterna efter en *Helicobacter pylori*-infektion (refererad i Läkartidningen 7/2007, sidan 489). I en färsk studie presenterad i *Annals of Internal Medicine* är det Mozarts dödsorsak som detaljgranskas av forskare från Österrike och Holland.

Den österrikiske mästerkompositören avled vid 35 års ålder i Wien i december 1791 efter vad som ofta beskrivs som »en kort tids sjukdom«. Dödsorsaken har alltsedan dess varit omdebatterad. Envisa rykten om att han mördats av kompositören och antagonisten Antonio Salieri tycks ha saknat grund men har trots det framförts frekvent, tex i Milos Formans flerfaldigt Oscarsbelönade film »Amadeus« från 1985. Vissa experter har hävdats att Mozart avled i en influensa som drabbade Österrike och Wien 1791. Andra har förfäktat teorin att det var en parasitinfektion (trikinos) som tystade kompositören för gott. Därtill har ett stort antal andra mer eller mindre seriösa teorier och rykten lyfts fram.

Vad som dock tycks vara klarlagt är att Mozarts njurfunktion var nedsatt. Enligt flera källor var han dessutom dra-



Foto: Lebrecht Music & Arts/IBL

Akut njursvikt till följd av glomerulonefrit beroende på en genomgången streptokockinfektion var orsaken till Mozarts död, enligt denna österrikisk-holländska studie. Bilden: Porträtt målat av E Thelott.

bad av svåra depressiva besvär och hepatit. Författarna har kommit fram till att den genomsnittliga livslängden i Österrike var 45 år för män och 54 år för kvinnor vid tiden då Mozart dog. Det innebär att kompositören dog tidigt, även med den tidens mått mätt. Författarna har tittat på uppgifter om dödsorsaker från perioden och konstaterar att den vanligaste dödsorsaken i Wien i slutet av 1700-talet var tuberkulos. Den näst vanligaste orsaken var malnutri-

tion. Men den aktuella studiens konklusion är att det varken var tuberkulos eller malnutrition som orsakade Mozarts död utan att denna i stället berodde på en streptokockinfektion. Till den slutsatsen har författarna kommit av flera anledningar. En är att ett flertal ögonvittnen lämnat uppgifter om att Mozart var rejält uppsvullen över hela kroppen vid tidpunkten för sin död.

När författarna undersökte dödsorsaker hösten 1791 såg de att ett oproportionerligt stort antal individer avled till följd av just ödem (oftast inte specificerat närmare än bara »ödem« i de källor som använts) veckorna före och efter Mozarts död jämfört med motsvarande period åren 1970 och 1792. Författarna har av detta dragit slutsatsen att den plötsliga ökningen av dödsfall till följd av ödem berodde på att en infektion spreds.

Det visade sig vidare att en mindre streptokockepidemi, som tros härstamma från ett militärsjukhus, härjade i och kring Wien vid tiden kring Mozarts död. Slutsatsen är således att Mozart dog av akut njursvikt till följd av glomerulonefrit, som orsakades av en genomgången streptokockinfektion.

Anders Hansen
läkare, frilansjournalist

Ann Intern Med. 2009;151:274-8.

Högre diabetesrisk efter cancer i barndomen

Individer som drabbats av cancer som barn löper i storleksordningen dubbelt så hög risk att senare i livet drabbas av typ 2-diabetes som jämnåriga som inte haft cancer. Det visar en studie som presenteras i *Archives of Internal Medicine*.

Studien har gjorts i USA och omfattar 8599 individer som drabbades av cancer innan de fyllde 21 år och som överlevde sin sjukdom. Deltagarna fick sin cancerdiagnos under perioden 1970-1986. Kontrollgrupp har utgjorts av deltagarnas syskon som inte haft cancer (2 936 syskon som uppfyllde dessa kriterier har inkluderats i studien). En uppföljning gjordes när deltagarna i genomsnitt var 32 år gamla.

Det visade sig då att typ 2-diabetes var betydligt vanligare hos individer som haft cancer i barn- eller ungdoms-

åren. 2,5 procent av de cancerdrabbade hade nämligen typ 2-diabetes när de var 32 år, vilket ska jämföras med 1,7 procent i kontrollgruppen. Resultaten står sig efter att författarna justerat för faktorer som ålder, kön, BMI, motionsvanor och socioekonomiska faktorer. Värt att notera är dock att uppgifterna om huruvida deltagarna hade diabetes bygger på vad de själva rapporterat.

En intressant aspekt är att diabetesrisken påverkades av när i livet man haft cancer. Deltagare som haft cancer före 5

»Bland de individer som strålats över hela kroppen var diabetesrisken sju gånger högre än bland jämnåriga som inte haft cancer.«

års ålder löpte högre diabetesrisk än individer som haft cancer mellan 15 och 20 års ålder. En faktor som, vid sidan av patientens ålder då han eller hon drabbades av maligniteten, också påverkade diabetesrisken var om individen genomgått strålbehandling. Bland de individer som strålats över hela kroppen var diabetesrisken sju gånger högre än bland jämnåriga som inte haft cancer.

En uppenbar konklusion av den aktuella studien är att sjukvården måste följa individer som haft cancer som barn särskilt noga avseende diabetes. Detta gäller särskilt individer som drabbats av sjukdomen när de var yngre än 5 år och som genomgått strålbehandling.

Anders Hansen
läkare, frilansjournalist

Arch Intern Med. 2009;169:1381-8.